

LAUDÁCIÓ HUNYADY GYÖRGYNÉ DR. PROFESSZOR EMERITUS TISZTELETÉRE¹

Tisztelt Ünnepekt, kedves Kollégák, kedves Vendégek!

Rendkívül megtisztelőnek érzem, hogy e jeles jubileum alkalmából méltathatom Hunyady Györgyné dr., Zsuzsa tevékenységét. Vállalkozásom természete kettős, egyszerre könnyű és nehéz. Könnyű, mert széles körű, egyúttal hallatlanul gazdag az a szakmai életút, amit áttekinteni szándékozunk, éppen ebből fakadóan azonban nehéz is, mert szinte lehetetlen a tevékenység minden lényeges momentumát felidézni. Szerencsésebbnek tűnik ezért a munkásság szerepek felőli megközelítése: a széles látókörű és határozott elképzelésekkel rendelkező vezető, az érzékeny kutató-fejlesztő-innovátor és a kiváló oktató méltatása, amely szerepek mindegyikét kivételes emberi minőség keretezi.

Hunyadyné Zsuzsa tanítói pálya iránti elköteleződése korán megmutatkozott: a győri tanítóképzőben érettségizett 1960-ban. Tanulmányait az ELTE Bölcsészettudományi Karának magyar-pedagógia szakán folytatta, ezzel párhuzamosan szerzett tanári és nevelői gyakorlatot. 1965-ben kitüntetéses diplomával végzett, 1968-ban ugyanitt nyelvészetből doktorált. Egyetemi tanulmányait követően útja az Országos Pedagógiai Intézetbe vezetett. Az ott töltött hét év során iskolai-nevelési kísérletek irányítójaként dolgozott és a nevelésmódszertan akkor megújuló munkálataiban vett részt. Kutatói érdeklődése a tanulók társas-közösségi kapcsolatainak, attitűdjeinek és értékeinek vizsgálatára irányult, ebben a témában írta és védte meg kandidátusi értekezését is 1974-ben. 1973-tól az MTA Pedagógiai Kutatócsoportjában először tudományos munkatársként, majd osztályvezetőként a kutatóhely nevelésszociológiai munkálatait fogta össze. Ebben az időben jelent meg a hozzá közel álló témában első monográfiája, amely az iskola társas-társadalmi beágyazottságára irányuló

¹ A köszöntő 2012. június 18-án, az ELTE Tanító- és Óvóképző Karának Tudományos Felolvasóülésén hangzott el.

kutatásainak eredményeit foglalta össze. 1980-tól 1984-ig egyetemi docensi beosztásban az ELTE TTK Neveléstudományi Tanszékén dolgozott. Ettől az időszaktól foglalkozik intenzíven a pedagógusképzés elméleti és gyakorlati kérdéseivel.

1984-től két cikluson át a Budapesti Tanítóképző Főiskola főigazgatójaként tevékenykedett. Az előzményeket tekintve mintegy kínálja magát egy olyan értelmezési lehetőség, amelyben a győri tanítóképzőt követő tanulmányok és munkatapasztalatok az eredeti pályához történő kiteljesedettebb, új minőségben való visszatérést alapozták meg. Főigazgatóként minden erőfeszítésével azon dolgozott, hogy az 1975-ben főiskolai szintűvé vált tanítóképzést a szó legnemesebb értelmében rangosabbá tegye és ténylegesen integrálja a felsőoktatás rendszerébe. Ennek a rengeteg munkát és összetett feladatok megvalósítását igénylő törekvésnek az alappilléreit a közoktatással való élő kapcsolat és a képzés gyakorlatorientáltságának fejlesztése, az oktatók tudományos tevékenységének és az intézmény tudományos közéletének a megteremtése, valamint a képzési feltételek javítása jelentették.

A gyakorlati képzés területén történt változások jelentősen növelték az oktatói részvételt a gyakorlati képzés különböző formáiban, javították a gyakorlóiskola személyi feltételeit és jótékony hatást gyakoroltak a szakmai alapozó tárgyak és a tantárgy-pedagógiák közeledésére. A közoktatással való kapcsolat szorosabbra fűzését nagyon jól szolgálta a pedagógus-továbbképzések ekkor kiépülő rendszere is, amelyre a budai képző tudatosan építve alakította kapcsolatrendszerét és került közel a főváros számos óvodájának és iskolájának napi valóságához.

Hosszú évek szisztematikus munkáját szentelte annak, hogy érdemi változás történjen az oktatók tudományos tevékenységében. Pontosan látta, hogy az oktatás színvonalának emelése csak a tudományos munkában történő előrelépéssel érhető el, hogy oktatás és kutatás nem lehetnek sem egymástól független entitások, sem opcionális lehetőségek. Az oktatókkal és a képzéssel szemben ezért új, a színvonal emelését célzó követelményeket fogalmazott meg. Ösztönözte és a realitás talaján el is várta a tudományos munkát, az idegen nyelvi felkészültség növelését, a hazai és nemzetközi konferenciaszerepléseket, a pályázatokban való aktív részvételt, a szakértői tevékenységet. Rendszeressé tette az intézményen belül a tudományos felolvasó- és beszámoló üléseket, nívósabbá a főiskola saját kiadású *Tudományos Közleményeit*. Törekvéseit szükségszerű feszültségek kísérték, mert az új követelményeket az intézményi közvéleménnyel el kellett fogadtatni, a kutatómunkához legalább az alapvető feltételeket meg kellett teremteni, és szükség volt a szakmai-tudományos kapcsolatok fejlesztésére, az intézmény zártságának oldására is. A feszültségek azonban nem tántorították el elképzelésétől. Konfliktusok árán is vállalta a tudományosan megalapozott tanítóképzés ideáját, azért energiát nem kímélő erőfeszítéssel dolgozott. E munka eredményességéről egy az intézményről készült értékelő visszatekintésben 1990-ben így fogalmazott: „*A leglényegesebb eredménynek mégis azt tartjuk, hogy az*

aktív és folyamatosan végzett tudományos munka az írott oktatói követelményrendszeren túl lassanként íratlan szabályként is a közvélemény által kodifikált követelménye lett (talán inkább: lesz) a budapesti tanítóképzőnek.”

A képzés feltételeinek javítását célzó tevékenysége részeként készült el főigazgatósága idején a Kiss János altábornagy utcai épület bővítése. Az új szárnyal az oktatási helyiségek száma megduplázódott, ami jelentős mértékben javította és korszerűsítette az oktatás infrastrukturális feltételeit. Hasonló céllal szorgalmazta az akkori óvóképzés helyszínéül szolgáló Bezerédj utcai épület felújítását is, amely munka lassabb ütemben, de folyamatosan haladt és egész ciklusa idején folytatódott. Az infrastrukturális fejlesztések lehetővé tették, hogy az akkor már érlelődő, nagyobb szabású tartalmi fejlesztések is valóra váljanak.

Hunyady Zsuzsa nemcsak saját intézményét tekintette és tekinti ma is szívügyének, hanem az egész magyar tanítóképzés szolgálatát. E nemes, elkötelezett szolgálathoz biztosított megfelelő keretet az 1987-ben létrejött Országos Tantervfejlesztő Bizottság, amelyet másfél évtizeden keresztül vezetett. A tanítóképzéssel összefüggő tartalmi és szervezeti kérdések országos szintű organizálására és koordinálására létrejött szakmai szerveződés legfontosabb célja a szétagolt intézményrendszerben folyó tanító- és óvóképzés országosan érvényesíthető minőségi standardjainak meghatározása, ezzel a diplomák egyenértékűségének biztosítása volt. A Hunyadyné Zsuzsa által vezetett hosszú periódusban a bizottság tevékenysége a tanítóképzés egésze szempontjából stratégiai jelentőségű volt: a képzőintézmények teljes körét megmozgató és az országos egyeztetési munkálatokba bekapcsoló szervezet olyan jövőbemutató szerkezeti és tartalmi kérdésekkel foglalkozott, amelyek hosszú távon határozták meg a magyar tanító- és óvóképzést és a bolognai rendszerű átalakítás során is értékállóknak bizonyultak.

E munkálatok jelentős része már arra az időszakra esett, amikor Hunyady Györgyné főiskolai tanárként a budai képző Neveléstudományi Tanszékét irányította. Az 1992-től 2007-ig terjedő tanszékvezetői megbízás tizenöt éve imponálóan gazdag szakmai tevékenysége messze túlmutat a tanszék keretein. Irányításával történt meg a négyéves tanítóképzés folyamatosan monitorozott, kísérleti bevezetése, majd a kibővült tartalmaknak és kompetenciáknak megfelelő képesítési követelmények kidolgozása és országos modellté fejlesztése. A kutatással megalapozott oktatásfejlesztést és általában a fejlesztő kutatásokat tanszékvezetői minőségében is erőteljesen ösztönözte. Az oktatásfejlesztési tevékenységek széles tárából kitüntetett figyelemre érdemesek azok az elemek, amelyekkel reagálni kívánt a közoktatásban jelentkező új igényekre. Ilyennek tekinthetők a differenciáló pedagógia-pszichológia stúdiumok és a hozzájuk kapcsolódó gyakorlatok kidolgozása és bevezetése mindkét szakon, az inkluzív pedagógia lehetőségeinek keresése a tanítóképzésben, a romológia speciálkollégium elindítása, majd a cigányság kultúrájával foglalkozó kurzusok beépítése a képzésbe, valamint az alternatív pedagógiák minél szélesebb körű megismertetését célzó, a tanszék személyi fejlesztéseiben is megmutatkozó

törekvések. Ugyancsak a közoktatás kihívásaira történő válaszkeresés részeként került sor a tanítóképzés és a közoktatás nemzetközi tendenciáinak tanulmányozására és egyes külföldi modellek adaptációjára. A közoktatás felől érkező igények kielégítését szolgálták a tanszék gondozásában elindult szakirányú továbbképzések is, amelyek a programok kidolgozását követően a kilencvenes évek második felében váltak egyre népszerűbbé.

Tanszéki, intézményi és országos koordinátori feladatot is jelentett a tanító- és óvóképzés beillesztése a bolognai rendszerű felsőoktatás rendszerébe. Az új alapszakok képzési és kimeneti követelményeinek kimunkálása és az ezzel összefüggő munka irányítása is Hunyady Zsuzsához kötődik. A képzési rendszer átalakulása során oroszlanrészt vállalt abban is, hogy alapszakjainkról a hallgatók a tanulmányok teljes elismerésével léphessenek be az MA szintű továbbhaladást biztosító neveléstudományi mesterszakokra. Országosan elsőként dolgozta ki az ELTE PPK neveléstudományi mesterszakához illesztve a „Kora gyermekkor pedagógiája” szakirányt, amit vezetésével azóta is a Tanító- és Óvóképző Kar gondoz. Figyelme arra is kiterjedt, hogy az MA szintű tanulmányok megkezdését tervező tanító és óvodapedagógus szakos hallgatók részére választható formában egy, a tanulmányok egészén átívelő program készüljön.

E vázlatos bemutatás is érzékelteti, hogy a tanszék élén a vezető kutatói/fejlesztői tevékenysége egyfelől a tanító- és óvóképzéshez kapcsolódik, másfelől a közoktatás megújításával fonódik össze. Ez a tematizálódás saját kutatási témáiban is tettenérhető. Kutatói figyelme – az iskola társas dimenzióinak vizsgálati lehetőségét tágítva – a társadalmi kapcsolatrendszerbe ágyazott iskola funkcionális és diszfunkcionális hatásainak és a szereplők élményeinek, emlékeinek, laikus és professzionális vélekedéseinek, attitűdjeinek vizsgálata felé fordult. A fent jelzett időszak termékeny kutatómunkájának eredményeit monográfiák és tanulmányok sora dokumentálja.

Tudományos és fejlesztői tevékenységéhez szervesen kapcsolódik oktatói-témavezetői szerepvállalása a doktori képzésben, valamint széles körű szakmai-közéleti tevékenysége is. 1981-től az MTA Pedagógiai Bizottság tagja, később titkára, majd alelnöke, 1986-tól 2003-ig az Országos Tantervfejlesztő Bizottság vezetője, 1997-től két cikluson át a MAB szakbizottságának és plenumának tagja, ugyancsak 1997-től, majd 2007-től újra a felsőoktatás képviselőjeként az Országos Köznevelési Tanács tagja, 1997-től 2003-ig a Bólyai Ösztöndíj Kuratórium tagja, 2004-ben az OM Tanító- és Óvóképzési Szakcsoport Képesítési Követelményeket Átdolgozó Bizottságának, 2002–2005 között az OTKA Pedagógiai-Pszichológiai Szakbizottságának tagja. Folyamatosan jelen van a neveléstudomány meghatározó periodikáinak szerkesztőbizottságaiban is. Az *Új Pedagógiai Szemle* és a *Magyar Pedagógia* folyóiratoknál szerkesztőbizottsági tag, a *Pedagógusképzés*nél rovatvezető. Meghatározó szerepet vállalt a VII. Nevelésügyi Kongresszus szervezésében és a kongresszusi kötet szerkesztésében. Mindez temérdek feladat, iszonyú sok munka, de ő mindet teljesíti, mert mindegyiket fontosnak tartja.

Sok fontos szerepről volt már szó, de nem beszéltem még a talán számára is legkedvesebbről, amit soha, semmilyen körülmények között nem szorított háttérbe. Ez az oktató szerepe. Az egyesek szerint kissé szigorú, mások szerint inkább következetes, ám mindenki szerint elvszerű, a hallgatókat partnerként kezelő és magas elvárásokat támasztó oktatóé, akitől rengeteget lehet és érdemes tanulni. S hogy ez mennyire így van, azt nekem rendszeresen és egész közelről volt alkalmam megtapasztalni. Általában jellemző, hogy kollégaként előadni halljuk, teljes oktatói szerepünkben azonban kevésbé látjuk egymást, és csak egészen kivételes esetekben van ez másképp. Kivételes esetnek számít, hogy éveken keresztül vezethettem Zsuzsával párban egy kurzust. Szerencsésnek gondolom magam ezért. Elsősorban, mert én is rengeteget tanultam tőle, másodsorban, mert láthattam a hallgatókkal való kapcsolatban is. Egy határozott, de nagyon tapintatos, célirányos, de nem erőszakos, széles látókörű, óriási tudással rendelkező és mindig az emberre figyelő kollégát láttam, aki észrevesz minden finom jelzést, számon tart minden apró részletet. A hallgatók tudják – az érettebbek különösen –, hogy szerencsések. Érzik, hogy valami egészen különlegeset, valami teljesség felé mutatót tanulhatnak tőle. Tovább foglalkoztatja őket egy-egy téma, és később is emlékeznek azokra a beszélgetésekre, amelyek szemléletformáló hatással voltak rájuk. Mester–tanítvány viszonyt láttam, amelynél többre vagy másra oktató talán nem is vágyhat. Ez a viszony benne van az órákban, a munkák értékelésében, a szakdolgozatok és tudományos diákköri dolgozatok vezetésében. Ez utóbbira kiemelt figyelmet fordított, ennek köszönhetően az általa vezetett TDK-dolgozatok többsége az OTDK-n is díjazott lehetett, továbbá 2006-ban OTDK-munkájáért mestertanári díjat kapott. Szakmai munkásságáért több más elismerésben is részesült. Saját karán „Diákokért” emléklakettet és Gyertyánffy-emlékérmét vehetett át.

Országos kitüntetései:

1985-ben Gyermekekért Díj,

1992-ben Apáczai Csere János-díj

1995-ben Trefort Ágoston-díj

1998-ban Magyar Felsőoktatásért Emléklakett

2003-2006. Széchenyi István Ösztöndíj

2006-ban Magyar Köztársaság Érdemrend arany fokozata

2009-ben Szent-Györgyi Albert-díj

Végezetül Hunyady Zsuzsáról mint emberről szeretnék néhány alapvető dolgot mondani. Rendkívüli teherbírás, fáradhatatlan lendület, bátorság, pontosság, alaposág. Mély humánus. Szerénység. Magas elvárások, elsősorban önmagával szemben. Akit csak lehet, megtisztel ugyanezzel, de figyel a lécs magasságára, azt differenciáltan személyre szabja. Érzékeny a rászorulóknak, az elesettek helyzetére és problémáira. Önzetlen segítő, a tudomására jutó vészhelyzetekben ő az első jelentkező, akkor is, ha ehhez saját dolgait kell háttérbe szorítania. Remek helyzetfelismerő és konfliktuskezelő. Szakmai munkássága alapján méltó tulajdonosa annak a minőségdíjnak, amit kimondva-

kimondatlanul mindenki, még azok is megítélnék neki, akik egyébként nem kedvelik. Akik jól ismerik, de akik csak jól figyeltek is rá, tudják, hogy Zsuzsa erre a díjra emberi kvalitásai okán is jogosult. Kivételes ember, kivételes erényekkel. Örülünk, hogy vele dolgozhatunk, hogy ma is része életünknek és most a születésnapján köszönhetjük! Okos, bölcs, megfontolt tanácsaira, konstruktív javaslataira és kiváló emberségére még sokáig számítunk! Boldog születésnapot és nagyon jó egészséget kívánunk!

Podráczky Judit